

Η σφήκα του τριανταφυλλένιου καρύδιου - μια λιγότερο γνωστή επιβλαβής οργανισμός της ελαιοφόρου τριανταφυλλιάς

Автор(и): проф. д.с.н Иванка Лечева; Растителна защита

Дата: 15.06.2016 Брой: 6/2016

Η σφήκα της τρίχας του τριανταφυλλιού (*Diplolepis rosae*) ανήκει στην οικογένεια Cynipidae (σφήκες της τρίχας), οι οποίες προκαλούν το σχηματισμό τριχών. Αυτά είναι το αποτέλεσμα μιας πολύ συγκεκριμένου τύπου σχέσης μεταξύ εντόμων και φυτών. Γενικά, οι τρίχες εμφανίζονται ως συνέπεια παθολογικής ανάπτυξης των κυττάρων – υπερτροφία (μέσω αύξησης του μεγέθους των κυττάρων) ή υπερπλασία (αύξηση του αριθμού των κυττάρων). Οι τρίχες που προκαλούνται από επιβλαβείς οργανισμούς ονομάζονται «Cecidozoa». Υπάρχουν 13.000 γνωστά είδη εντόμων που προκαλούν το σχηματισμό τριχών, που αντιπροσωπεύουν το 2% όλων των περιγραφόμενων ειδών εντόμων. Τις περισσότερες φορές, οι τρίχες προκαλούνται από έντομα που ανήκουν σε τρεις τάξεις: Diptera, Hymenoptera και Hemiptera.

Οι σφήκες που σχηματίζουν τρίχες της οικογένειας Cynipidae αριθμούν περίπου 2.000 είδη, τα οποία είναι από τα πιο γνωστά έντομα που σχηματίζουν τρίχες στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική. Πολλά από τα είδη σχηματίζουν διάφορες τρίχες, ειδικά στα τριαντάφυλλα και τη βελανιδιά (Gullon et al., 2000).

Το 2007 εντοπίσαμε το παράσιτο σε μια νεαρή φυτεία αγριοτριανταφυλλιάς στο χωριό Μπάμπουκ, περιοχή Σιλίστρα, όπου το 30% των φυτών είχαν υποστεί ζημιά. Οι τρίχες της σφήκας της τρίχας του τριανταφυλλιού έχουν μέγεθος 45 έως 80 mm, είναι κοκκινωπές-καφέ, με πολυάριθμες προεξοχές στην επιφάνεια και μοιάζουν με βρυώδεις μπάλες. Βρίσκονται μονά τους στους βλαστούς. Η ζημιά είναι πολύ χαρακτηριστική και μπορεί εύκολα να παρατηρηθεί στους θάμνους. Στη χώρα μας, η σφήκα της τρίχας του τριανταφυλλιού καταγράφεται ως μέρος του συμπλέγματος παρασίτων που έχουν εδραιωθεί στο ελαιοφόρο τριαντάφυλλο από τη Νικολόβα (1969).

Από τις συλλεγμένες τρίχες, οι ενήλικες εμφανίστηκαν τον Μάιο, πράγμα που σημαίνει ότι το παράσιτο διαχειμάζει ως προνύμφη ή νύμφη στις τρίχες. Το ενήλικο έντομο είναι μια μικρή σφήκα, μήκους 4–5 mm, με μακριά κεραίες. Το κεφάλι και το θώρακα είναι μαύρα, και η κοιλιά είναι σκούρα καφέ και πλαγιοποιημένη. Τα πόδια είναι καφέ.

Η βιολογία του παρασίτου είναι ελάχιστα μελετημένη. Σύμφωνα με βιβλιογραφικά δεδομένα, οι προνύμφες διαχειμάζουν, με κάθε προνύμφη να βρίσκεται σε ξεχωριστό θάλαμο. Για τις συνθήκες στη Ρωσία αναφέρεται ότι οι ενήλικες πετούν τον Μάιο–Ιούνιο, και για τη Γερμανία τον Ιούνιο–Ιούλιο. Τα θηλυκά γεννούν τα αυγά τους στους βλαστούς της αγριοτριανταφυλλιάς. Ως αποτέλεσμα της συγκεκριμένης σχέσης μεταξύ του εντόμου και του φυτού, σχηματίζονται τρίχες, κυρίως στο απικό τμήμα των βλαστών. Οι προνύμφες αναπτύσσονται μέσα στις τρίχες, όπου προστατεύονται από αρπακτικά έντομα.

Για τη μείωση της πυκνότητας του πληθυσμού του παρασίτου και τον περιορισμό της ζημιάς που προκαλεί, οι παλιές τρίχες πρέπει να κοπούν πριν από την πτήση των ενηλίκων εντόμων και να καούν.